

ΣΤΕ 300/2018 [Παράνομη ΑΕΠΟ Σταθμού Βάσης Κινητής Τηλεφωνίας για λόγους προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος]

Περίληψη

- Προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις εκδόθηκαν κατά παράβαση νόμου διότι η Διοίκηση μη νομίμως θεώρησε ότι δεσμεύεται από την αρνητική γνωμοδότηση της Κ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ενώ, κατά τις εφαρμοστέες διατάξεις η μόνη σύμφωνη γνώμη για την έκδοση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σταθμού κινητής τηλεφωνίας είναι αυτή της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας, την οποία η αιτούσα είχε υποβάλει.

Η έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού πρέπει να προηγείται της διοικητικής διαδικασίας επέμβασης στον προστατευόμενο αρχαιολογικό χώρο, η ενάσκηση δε της αρμοδιότητας αυτής από το αρμόδιο όργανο, κατά το άρθρο 24 παρ. 1 και 6 του Συντάγματος και τον αρχαιολογικό νόμο, συνιστά προϋπόθεση για την εφαρμογή των διατάξεων με τις οποίες ρυθμίζεται η αδειοδότηση των σταθμών κινητής τηλεφωνίας που στερούνταν της απαιτούμενης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Με τα δεδομένα αυτά, νομίμως ο Αντιπεριφερειάρχης Βορείου Αιγαίου και, ακολούθως ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου θεώρησαν με τις προσβαλλόμενες πράξεις ότι ήταν, εν προκειμένω, υποχρεωτική η απόρριψη του αιτήματος της αιτούσης κατόπιν αρνητικής γνωμοδότησης που εξέφερε η Κ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Αν. Σκούφαλος

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της 5578/2011/3.5.2012 απόφασης του Αντιπεριφερειάρχη Βορείου Αιγαίου, με την οποία απορρίφθηκε η από 6.3.2008 αίτηση της αιτούσας εταιρείας για την χορήγηση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων Σταθμού Βάσης Κινητής Τηλεφωνίας με κωδικό αριθμό «424 - ΧΙΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ» στη θέση «Μύλοι Συκιάδας» της Δημοτικής Ενότητας Ομηρούπολης του Δήμου Χίου και β) της 29228/3508/12.7.2012 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή της αιτούσας εταιρείας κατά της ανωτέρω 5578/2011/3.5.2012 απόφασης.

3. Επειδή, κατά την συζήτηση της υπόθεσης παρέστη δικηγόρος, ως πληρεξούσιος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. Ο δικηγόρος αυτός έλαβε από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου προθεσμία μέχρι τις 31.1.2018 για τη νομιμοποίησή του. Όμως, εντός της χορηγηθείσης προθεσμίας δεν προσκόμισε οποιοδήποτε νομιμοποιητικό στοιχείο που θα του παρείχε την σχετική πληρεξουσιότητα. Συνεπώς, το από 31.1.2018 υπόμνημα της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου, που υπογράφεται από τον ανωτέρω δικηγόρο, δεν λαμβάνεται υπ' όψιν, η δε παράστασή του πρέπει να κηρυχθεί άκυρη (βλ. Σ.τ.Ε. 2881/2017 κ.ά.).
4. Επειδή, με τις διατάξεις των παρ. 1 και 6 του άρθρου 24 του Συντάγματος καθιερώνεται αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλαδή των μνημείων και λοιπών πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους την εν γένει πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας. Η προστασία αυτή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την διατήρηση των εν λόγω πολιτιστικών στοιχείων στο διηνεκές καθώς και την προστασία του αναγκαίου για την ανάδειξή τους περιβάλλοντος χώρου. Επομένως, κάθε επέμβαση επί ή πλησίον αρχαίου ή νεωτέρου μνημείου πρέπει κατ' αρχήν να αποβλέπει στην προστασία και ανάδειξη αυτού, να ενεργείται δε εν όψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του και επί τη βάση των δεδομένων της οικείας επιστήμης, απαγορευομένων επεμβάσεων και χρήσεων μη συμβατών προς την κατά προορισμό χρήση του μνημείου και του περιβάλλοντος αυτό χώρου (βλ. Σ.τ.Ε. 1434/2017, 4555/2009 κ.ά.).
5. Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 10 παρ. 1, 3, 4 και 6, 12 παρ. 4 και 73 παρ. 10 του ν. 3028/2002 (Α' 153), με τον οποίο εξειδικεύεται η συνταγματική επιταγή για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, συνάγεται ότι η έγκριση εκτέλεσης έργου από τον Υπουργό Πολιτισμού πρέπει να προηγείται κάθε υλικής πράξης είτε εντός αρχαιολογικού χώρου είτε επί ή πλησίον αρχαίων και δεν είναι επιτρεπτό να χορηγηθεί μετά την εκτέλεση του έργου, διότι σκοπός της ρύθμισης είναι η εκ των προτέρων εκτίμηση των συνεπειών του έργου προκειμένου να αποτρέπεται βλάβη των μνημείων (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1434/2017, 4521/2014, 4555/2009).
6. Επειδή, περαιτέρω, στις παρ. 17-19 του άρθρου 31 του ν. 3431/2006 «Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και άλλες διατάξεις» (Α' 13), ορίζονται τα εξής: «17. Η περιβαλλοντική αδειοδότηση προηγείται της χορήγησης άδειας εγκατάστασης κατασκευών κεραιών από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων. Η Περιβαλλοντική Μελέτη κατατίθεται από τον Κάτοχο του Σταθμού ή τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό του, που μπορεί να είναι και νομικό πρόσωπο, στην οικεία Γενική Γραμματεία Περιφέρειας, σύμφωνα με το ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α'), η οποία, εντός προθεσμίας δέκα ημερών από της καταθέσεώς της, την αποστέλλει για γνωμοδότηση στην Ε.Ε.Α.Ε. Η οικεία Γενική Γραμματεία Περιφέρειας αποφαινεται περί της υποβληθείσης Μελέτης, μετά τη σύμφωνη γνώμη της Ε.Ε.Α.Ε. και η σχετική απόφαση κοινοποιείται και στον αιτούντα. 18. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, η οποία πρέπει να εκδοθεί εντός έξι μηνών από της δημοσίευσης του παρόντος, καθορίζεται το περιεχόμενο και

εξειδικεύεται η ως άνω διαδικασία των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) για τις εγκαταστάσεις κεραιών σταθμών στην Ξηρά. Μέχρι την έκδοση της απόφασης αυτής, οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να εκδίδουν τις σχετικές εγκρίσεις σύμφωνα με τις διατάξεις για το περιεχόμενο των Μ.Π.Ε., ακολουθώντας τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου. 19. Για τους προϋφιστάμενους της ισχύος του παρόντος σταθμούς, οι οποίοι στερούνται Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, απαιτείται η υποβολή Περιβαλλοντικής Μελέτης ή Έκθεσης, κατά περίπτωση, στην Αρχή, που είναι η αρμόδια για την έκδοση της σχετικής έγκρισης, εντός δώδεκα μηνών από την έκδοση της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων της παραγράφου 18, εφαρμοζομένης κατά τα λοιπά της παραγράφου 17. ... Για τους σταθμούς αυτούς, διατηρούνται σε ισχύ οι χορηγηθείσες πολεοδομικές εγκρίσεις». Κατ' επίκληση, εξ άλλου, της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 18 του άρθρου 31 του παραπάνω νόμου εκδόθηκε η ΕΥΠΕ/οικ. 126884/2007 απόφαση του Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. με αντικείμενο την «Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης και Περιεχόμενο Περιβαλλοντικών Μελετών για τις Εγκαταστάσεις Κεραιών στην Ξηρά σύμφωνα με το άρθρο 31, παρ. 18 του ν. 3431/2006 (ΦΕΚ Α΄ 13)» (Β΄ 435).

7. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Η αιτούσα διατηρεί Σταθμό Βάσης Κινητής Τηλεφωνίας με κωδικό αριθμό «424 - ΧΙΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ» στη θέση «Μύλοι Συκιάδας» της Δημοτικής Ενότητας Ομηρούπολης του Δήμου Χίου. Οι εργασίες κατασκευής του Σταθμού, κατά τα εκτιθέμενα, ιδίως, στο ΝΕΙ/ΣΑ/26257/8.10.2008 έγγραφο της αιτούσας προς την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, περατώθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από τον Απρίλιο του έτους 1999 μέχρι τον Μάιο του ίδιου έτους. Για την εγκατάσταση του ανωτέρω Σταθμού είχαν χορηγηθεί η Δ3/Δ/1815/217/13.1.1999 έγκριση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, η 51351/Β/497/18.2.1999 άδεια της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνιών του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών και η 1682/1999 έγκριση του Τμήματος Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χίου. Η αιτούσα υπέβαλε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του ν. 3431/2006, την από 6.3.2008 αίτηση προς την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, συνοδευόμενη από περιβαλλοντική έκθεση, για την χορήγηση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του επίδικου Σταθμού, συνυπέβαλε δε συμπληρωματικά στοιχεία, μεταξύ των οποίων και η Μ.ι./411/4007/ 1512.2008 θετική γνωμάτευση της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας, με τις από 2.9.2008 και 16.1.2009 αιτήσεις της. Κατά την διαδικασία αδειοδότησης η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Βορείου Αιγαίου, με την 853/2.4.2008 πράξη της, γνωμοδότησε θετικά για την εγκατάσταση του Σταθμού για το λόγο ότι στην περιοχή δεν εντοπίζονται μνημεία της αρμοδιότητάς της. Ακολούθως, όμως, η Κ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, με την 4005/2.6.2008 πράξη της, αφού διαπίστωσε ότι ο σταθμός έχει εγκατασταθεί εντός των ορίων του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου του Ρημόκαστρου, όπου εντοπίζονται σημαντικά αρχαία λείψανα της κλασικής περιόδου (βλ. τις ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7224/397/2.3.1994, Β΄ 166 και ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/ 46684/2468 π.ε./18.6.2001, Β΄ 863 υπουργικές αποφάσεις), εξέφερε αρνητική γνωμοδότηση, με την αιτιολογία ότι ο Σταθμός κατασκευάστηκε

χωρίς την έγκριση της αρχαιολογικής υπηρεσίας και, σύμφωνα με τη νομοθεσία, η εν λόγω αυθαίρετη κατασκευή εντός κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου δεν είναι δυνατόν να νομιμοποιηθεί. Και η 3η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, με την 857/21.7.2008 πράξη της ανέφερε ότι ο επίδικος Σταθμός δεν είναι δυνατόν να νομιμοποιηθεί για τους λόγους που εκτίθενται στο ανωτέρω έγγραφο της Κ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Στη συνέχεια, ο Αντιπεριφερειάρχης Βορείου Αιγαίου εξέδωσε την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, με την οποία απέρριψε την αίτηση της αιτούσας κατ' επίκληση της 4005/2.6.2008 πράξης της Κ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Προσφυγή της αιτούσας κατά της εν λόγω απόφασης του Αντιπεριφερειάρχη Βορείου Αιγαίου απορρίφθηκε με την δεύτερη προσβαλλόμενη πράξη του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου με την ίδια αιτιολογία.

8. Επειδή, προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις εκδόθηκαν κατά παράβαση νόμου διότι η Διοίκηση μη νομίμως θεώρησε ότι δεσμεύεται από την αρνητική γνωμοδότηση της Κ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ενώ, κατά τις διατάξεις του άρθρου 31 παρ. 17 και 19 του ν. 3431/2006, η μόνη σύμφωνη γνώμη για την έκδοση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σταθμού κινητής τηλεφωνίας είναι αυτή της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας, την οποία η αιτούσα είχε υποβάλει.

9. Επειδή, η έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού πρέπει, κατά τα προεκτεθέντα, να προηγείται της διοικητικής διαδικασίας επέμβασης στον προστατευόμενο αρχαιολογικό χώρο, η ενάσκηση δε της αρμοδιότητας αυτής από το αρμόδιο όργανο, κατά το άρθρο 24 παρ. 1 και 6 του Συντάγματος και τον αρχαιολογικό νόμο, συνιστά προϋπόθεση και για την εφαρμογή των διατάξεων των παρ. 17-19 του άρθρου 31 του ν. 3431/2006, με τις οποίες ρυθμίζεται η αδειοδότηση των σταθμών κινητής τηλεφωνίας που στερούνταν της απαιτούμενης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Με τα δεδομένα αυτά, νομίμως ο Αντιπεριφερειάρχης Βορείου Αιγαίου και, ακολούθως, ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου θεώρησαν, με τις προσβαλλόμενες πράξεις, ότι ήταν εν προκειμένω υποχρεωτική η απόρριψη του αιτήματος της αιτούσης κατόπιν της αρνητικής γνωμοδότησης που εξέφερε η Κ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με το συγκεκριμένο περιεχόμενο. Συνεπώς, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα.

10. Επειδή, εφ' όσον, όπως προεκτέθηκε, απαραίτητη προϋπόθεση για την εγκατάσταση σταθμού κινητής τηλεφωνίας εντός αρχαιολογικού χώρου είναι η προηγούμενη έγκριση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία, μάλιστα, δεν επιτρέπεται κατά το νόμο να χορηγηθεί εκ των υστέρων, το αίτημα που υπέβαλε η αιτούσα για την χορήγηση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του εγκατεστημένου ήδη από το έτος 1999 Σταθμού εντός του αρχαιολογικού χώρου ήταν προεχόντως απορριπτέο για τον λόγο αυτό και, συνεπώς, νομίμως απορρίφθηκε με τις προσβαλλόμενες πράξεις, κατ' επίκληση της 4005/2.6.2008 πράξης της Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Επομένως, ο λόγος ακύρωσης, με τον

- οποίο προβάλλεται ότι δεν αιτιολογείται αν η εγκατάσταση προκαλεί βλάβη στο προστατευόμενο μνημείο, είναι απορριπτέος ως αλυσιτελής (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1434/2017).
11. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι η Διοίκηση απέρριψε το υποβληθέν αίτημα χωρίς να συνεκτιμήσει λόγους δημοσίου συμφέροντος, αναγόμενους στην ανάγκη κάλυψης των τηλεπικοινωνιακών αναγκών της ακριτικής περιοχής της Χίου. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος διότι δεν επιδρά στη νομιμότητα της αιτιολογίας των προσβαλλομένων πράξεων, με τις οποίες απορρίφθηκε, κατά τα προεκτεθέντα, η αίτηση για την χορήγηση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του Σταθμού για λόγους προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλαδή εννόμου αγαθού του οποίου η διαφύλαξη αποτελεί υποχρέωση του Κράτους κατά ρητή συνταγματική επιταγή.
12. Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις παραβιάζουν τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, διότι ανατρέπουν την ευνοϊκή για την αιτούσα πραγματική κατάσταση που είχε δημιουργηθεί με την εγκατάσταση του Σταθμού από το έτος 1999. Ο λόγος, όμως, αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο διότι, εφ' όσον η εγκατάσταση του επίδικου Σταθμού είχε χωρήσει ήδη από το έτος 1999 χωρίς την απαιτούμενη, κατά το Σύνταγμα και το νόμο, έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δημιουργήθηκε νομική και πραγματική κατάσταση δεκτική προστασίας, βάσει των ανωτέρω αρχών, η οποία θα επέβαλλε τη διατήρηση του Σταθμού εντός του προστατευόμενου αρχαιολογικού χώρου.
13. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.